

Egy fejezet Réfi Zsuzsanna a Gramofon Könyvek kiadásában 2019-ben megjelent interjú-kötetének 2. kiadása alkalmából:

“NEM TUDOK VISSZAFELÉ GONDOLKOZNI”

BESZÉLGETÉS ZÁBORSZKY KÁLMÁNNAL*

Záborszky Kálmán

Hisz a zene, az értékes kultúra erejében, s abban, hogy mindezzel a társadalmat is formálni lehet. Záborszky Kálmán már tizennégy éves kora óta együttesben dolgozik, s az elmúlt, több mint fél évszázad alatt páratlan zenekari műhelyt épített. Egykori növendékeit megtalálni a világ legnevesebb együtteseiben. Ma is tanít, öt együttest irányít az iskolában, s rendszeresen dirigál, hiszen a Zuglói Filharmónia vezető karmestere és művészeti vezetője. Hetvenedik születésnapját is hangversennyel ünnepli.

- *Különleges koncertet ad a Müpában, hiszen 2017. október 7-én, este hatalmas együttes lép pódiumra, s a program szintén rendhagyó. Mi alapján válogatta a darabokat?*
- Nem akartam az estből kihagyni a pedagógiai éneket, ezért az első számban, Zempléni László Régi magyar tánc című darabjában 140 tagú gyerekzenekar muzsikál, majd a nagyzenekarral folytatjuk a szép, magyar művekből álló műsort. Nemrég együttesünk mutatta be a Faust, az

elkárhozott című, új Dubrovay-balettet, ennek adjuk elő néhány részletét. A programban a Psalmus Hungaricus és a Galántai táncok kapott még helyet. Azért is választottam Kodálytól két darabot, hogy a hangversenyen megjelenjen a zeneszerző szellemisége, mely oktatásunknak is alapja lehetne.

Pillanatkép a 2017-es Müpa-beli jubileumi koncertről

- *Az Önök tevékenységében biztosan megjelenik, hiszen a Zuglói Filharmónia több ezer gyerekhez juttatja el a komolyzenét, s arra is odafigyelnek, hogy minden korosztály kapjon élményt, értékes kultúrát...*
- Harmincnyolc koncertet adunk félévente, tizenkétezer fiatal hallgatja meg ezeket. Azért találtam ki ezt a sorozatot, mert azt tapasztaltam, hogy a fiatalok közül nagyon sokan egyáltalán nem találkoznak az értékes kultúrával. Összművészeti programot hívtunk életre Solymosi Tari Emőkével, s néhány év alatt remek metódus született. Ezeken az előadásokon a zene mellett megjelenik a tánc, a képzőművészet, az irodalom is. A gyerekek pedig nagyon élvezik, s az első alkalmat követően mindig örömmel térnek vissza. Ma ugyanis sokkal komplexebb élményt kell kínálni a fiataloknak, hogy kedvük legyen meghallgatni - s talán meg is szeretni a komolyzenét. Ahogy azt is lényegesnek tartom, hogy a családoknak, a nyugdíjasoknak szintén előadásokat kínáljunk. Az ifjúsági programjaink mellett a Szent István Király Szimfonikus Zenekarral külön bérletsorozatunk van a Müpában és a Zeneakadémián: a Stephanus és Gaudeamus, valamint a Pesti Vigadóban a Téli bérlettel is várjuk az érdeklődőket. Hetente koncertezik az együttesünk, s a kerületben ugyancsak számos hangversenyen muzsikálunk.

Solymosi Tari Emőke és Záborszky Kálmán

- *Gondolta annak idején, hogy az édesapja, Záborszky József által alapított, tizenöt tagból álló, kis, gimnáziumi zenekarból egyszer majd ilyen jelentős, hivatásos szimfonikus együttesé válik?*
- Nem, s édesapám sem képzelte. De már az első két év elteltével nyolcvan főre nőtt a létszám, aztán megszületett a zeneiskola, majd a szakközépiskola... Oktatásunkra jellemző, hogy valójában sosem a négy falnak akartunk muzsikálni, hanem a kezdetektől fogva szeretettük volna a nyilvánosság elé vinni a produkciókat. Ferencsik János egyébként már 1965-ben járt nálunk, szeretett a fiatalokkal dolgozni. Rendszeres jelenléte rengeteget számított az együttes fejlődésében. Édesapám megtalálta a hangot minden korosztállyal, s amikor a Columbus utcai épületbe költöztünk - az itteni koncertteremmel -, megsokszorozódtak a lehetőségek. Egyre bővült a zenekarok száma, s ma már összesen tizenhat együttes működik az iskolában. Amit azért is tartok lényegesnek, mert a gyerekek közösségben zenélve rengeteg mindent megtanulnak, többek között azt is, hogy mekkora felelősséget is jelent a zenekari játék. S viszik egymást előre, hiszen az együttes muzsikálás segít a gyorsabb fejlődésben is. Fontos, hogy egy olyan közösségben vannak, ahol jól érzik magukat, s művészettel foglalkoznak. Érdekes, hogy bekerül hozzánk egy kicsi gyerek, aki korábban sosem zenélt másokkal, s amikor beül a Kabóca Zenekarba, először szoknia kell, hogy van egy saját pultja, kottája, hogy hallgatnia, figyelnie kell a többiekre, és velük harmóniában zenélni. Olyan darabokkal kezdjük, amelyben sikerélményeket szerez, s általában a többség hamar be tud illeszkedni a társulatba. S hogy innen milyen messzire lehet jutni, azt talán az is jelzi, hogy a Berliini Filharmonikusok több zenésze, s jelenlegi koncertmestere is a Tücsökzenekarban kezdte...
- *Annak idején Ön miért választotta a csellót?*
- A véletlenen múlt, édesapám ugyanis hegedűsnek szánt. Elkísértem azonban az első csellóórájára a bátyámat Zsámboki Miklóshoz, aki még magától Popper Dávidtól tanulhatott. S hogy milyen nagyszerű pedagógusi munkát végzett, az is mutatja, hogy számomra ez az egyetlen alkalom elég volt ahhoz, hogy én is ezt az instrumentumot válasszam. A zenetanulásnál az, hogy ki a tanár, eldönt mindent.
- *Most is van két csellista növendéke. Milyen ars poeticát igyekszik nekik átadni?*

- Mindenkinnek mást, hiszen a gyerekeknek eltér a keze, a személyisége, mindegyikük kicsit másképp tartja a vonót, a fejlődésük sem ugyanolyan... Talán az a leglényegesebb, hogy mindig észre kell venni, mi az, ami egy gyereket vagy egy adott közösséget előre visz. Fontos a műválasztás, olyan kompozíciók keresése, amelyek motivációs erővel bírnak. Attól kezdve lehet játszani, s működhet az a varázslat, amit a zene jelent.

Záborszky Kálmán

- *Karmesterként mennyire látja hasznát annak, hogy vonósként kezdte a pályáját?*
- A nagy dirigensek többsége - Toscaninitől Zubin Mehtán át Ferencsikig - mind játszott vonóshangszereken. S amikor az ember találkozik a zenekarral, akkor egy pillanat alatt meg tudja állapítani, hogy milyen a vonás, hol helyezkedik el a vonó, hiszen ez nagyon meghatározó az előadás karakterét illetően. Akad ugyanis Mendelssohn-i és Mozart-i spiccato - azaz, a vonónak másképp és másképp kell pattognia a húron. Ehhez azonban nagyon jól kell ismerni ezeket a hangszereket. Csellista-karmesterként rengeteg segítséget tudok adni a zenekarnak, hogy még jobban szólaljon meg az adott kompozíció, ráadásul meg is tudom mutatni a hangszereken, hogy mit, miért és hogyan kérek. Egy együttesnél pedig meghatározó, hogy milyen a vonósszólamok hangja...
- *Három esztendővel ezelőtt, amikor a Szent István Zenekar a hatvanadik születésnapját ünnepelhette, arról beszélgettünk, hogy mindig lehet még jobban játszani...*
- Ha valahol elhivatott emberek muzsikálnak, ott mindig van fejlődés. S tényleg állandóan azt kell keresni, hogy hogyan lehet még jobban zenélni. Szerencsére ebben a társulatban kiváló a közösségi szellem, és az is fontos, hogy akad egy erős mag. Most már az együttesünk négy-öt nap alatt elsajátít egy teljes koncertprogramot. Erre a tempóra szükség is van, hiszen rengeteg a fellépés. A Műpás, jubileumi hangversenyt követően október közepén például az amszterdami Concertgebouw zenekarával muzsikálunk együtt Eötvös Péter vezényletével. Rendhagyó lesz az a fellépés is, hiszen a fél zenekart adja az István, s a vendégegyüttessel közösen játszunk el Liszt A bölcsőtől a sírig című művét.

Záborszky Kálmán a Zuglói Filharmonia Szent István Király Szimfonikus Zenekar élén

Kodály: Galántai táncok - Zuglói Filharmonia (19:25)

- *S melyek a következő időszakra szóló tervek?*
- A Columbus utcai épületet nagyon kinőttük már, hiszen 1600-an járnak a zeneiskolába, állandó a túljelentkezés, szeretnénk hát terjeszkedni... Az együttessel két évre előre látjuk a koncertjeinket, s felkértük már azokat a karmestereket, szólistákat is, akik segítenek építeni a zenekart. Mert inspiráló művészekre mindig szükség van.
- *Így képzelte a pályáját, ilyen egységet akart a pedagógusi és az előadóművészi hivatás között?*
- Nem terveztem, az egyik lehetőség hozta a másikat. Ha akadt egy felkérés, ami érdekelt, akkor azt örömmel vállaltam. Lépésről lépésre haladtam, kőről kőre építkeztem az iskola és a zenekar esetében is. S mindent megcsináltam, amit szerettem volna, pedagógusként és előadóként egyaránt. Furcsa, de egyébként nem tudok visszafelé gondolkodni. Ha megkérdezi, mit mindennel foglalkoztam a múlt héten, elő kell vennem a noteszt, ha azonban arról beszélünk, mi lesz egy hónap múlva, fejből, pontosan sorolom. Előre szerettem nézni mindig, most is.

Feleségével, Geszthy Veronika operaénekművész-tanárral

Az interjú első megjelenése: theater.hu 2017. október
A képek nem azonosak az interjúkötetben megjelenttel.